

UCHWAŁA NR XX/160/2007
RADY MIEJSKIEJ
TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO
z dnia 19 grudnia 2007 r.

**w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii
na 2008 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 zm.: z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128; z 2007 r. Nr 173, poz. 1218) oraz art. 10 ust. 2-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485, z 2006 r. Nr 66, poz. 469, Nr 120, poz. 826, z 2007 r. Nr 7, poz. 48, Nr 82 poz. 558) Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2008 rok stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

§ 3. Sprawozdanie z wykonania uchwały Prezydent przedłoży Radzie Miejskiej do końca I kwartału 2009 r.

§ 4. Uchwała podlega publikacji na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta i wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
Tomaszowa Maz.

Zenon Adam Łaski

NACZELNIK WYDZIAŁU
Polityki Społecznej
Wanda Rybak
mgr Wanda Rybak

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XX/160/2007
Rady Miejskiej Tomaszowa Maz.
z dnia 19 grudnia 2007 r.

**MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

na 2008 rok

I. WSTĘP

Obowiązek opracowania i uchwalenia programu przeciwdziałania narkomanii należy do zadań własnych gminy i wynika z art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r., który to dokument stanowił podstawę opracowania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Miejski Program jest komplementarny w stosunku do Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Integracji Społecznej Osób Uzależnionych oraz Ich Bliskich oraz Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na rok 2007.

Należy zaznaczyć, że Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii jest kontynuacją zadań realizowanych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego w latach poprzednich w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki na realizację Miejskiego Programu zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii pochodzą z dochodów z opłat za koncesję sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych.

Narkomania to według definicji podanej w ustawie „stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”. Zamiast słowa narkotyki, można używać określeń: substancje psychoaktywne, środki odurzające, środki zmieniające świadomość. Najchętniej używane w Polsce narkotyki z grupy legalnych to: alkohol, nikotyna, kofeina, leki psychotropowe i antydepresyjne. Substancję można nazwać odurzającą, nie tylko wtedy gdy zmiana świadomości jest bardzo wyraźna. Wystarczy, że po zażyciu zmienia się jeden parametr funkcji życiowych, na przykład ciśnienie lub tętno, a tak jest po wypiciu kawy lub zapaleniu papierosa. Powyższe substancje, takie jak nikotyna i alkohol, są legalnymi narkotykami.

Najbardziej rozpowszechnione w Polsce narkotyki z grupy nielegalnych, najczęściej stosowane, będące w dystrybucji u dealerów: marihuana, amfetamina, heroina, extasy, LSD, kokaina. Inne substancje służące do odurzenia, zarówno legalne i nielegalne rzadziej stosowane:

- Psylocybina, występująca w niektórych grzybach
- Meskalina, występująca w niektórych odmianach kaktusów
- Metaamfetamina, będąca wzmocnioną amfetaminą
- Morfina, dolargan, kodeina z grupy opiatów
- Bieluń dziędzierzawa z grupy halucynogenów
- Syropy na kaszel np.: tussipect z grupy leków
- Środki wziewne np: butapren, gaz do zapalniczek

Zgodnie z § 10 ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r., przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, obejmujących :

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo- rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
5. Pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Problem osób nadużywających substancji psychoaktywnych to zjawisko, które z jednej strony pociąga za sobą konieczność ponoszenia przez społeczeństwo ogromnych kosztów ekonomicznych w zakresie ochrony zdrowia, opieki społecznej, kosztów wypadków drogowych. Z drugiej strony stwarza ogromne niebezpieczeństwo popularyzacji negatywnych wzorców. Wśród priorytetów w myśleniu o przeciwdziałaniu narkomanii powinny znajdować się działania prewencyjne, profilaktyczne, a także rozwiązania ukierunkowane na grupy osób uzależnionych i ich rodzin.

II. DIAGNOZA PROBLEMU NARKOMANII W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM NA TLE KRAJU I REGIONU

Problemy wynikające z uzależnienia osób od środków psychoaktywnych stanowią jedną z najpoważniejszych kwestii społecznych. Skala problemu narkomanii w Polsce jest trudna do oszacowania. Daje się natomiast zauważyć niepokojące tendencje takie jak:

- obniżanie się wieku dzieci, które zaczynają eksperymentować z narkotykami,
- stosowanie coraz mocniejszych środków przez młodzież i dzieci,
- rosnący udział dzieci z tzw. „dobrych domów”.

Powodem sięgania po narkotyki coraz rzadziej jest zła sytuacja materialna, a coraz częściej stres związany ze spełnianiem wygórowanych oczekiwań wobec dziecka, bądź też uleganie presji rówieśników.

Na przełomie października i listopada 2005 r. zrealizowano badania ankietowe na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. Badania przeprowadzono według metodologii międzynarodowego projektu podjętego z inicjatywy Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs (Pompidou Group) działającej przy Radzie Europy i koordynowanego przez CAN ze Sztokholmu. Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, tak aby uchwycić wartości wyjściowe wskaźników realizacji zadań i osiagania celów Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010. Chociaż przedmiotem badania była przede wszystkim kwestia narkotyków, to badaniem objęto także używanie substancji legalnych takich jak tytoń, alkohol oraz leki uspokajające i nasenne.

Tytoń paliło chociaż raz w życiu 53,7% gimnazjalistów i 69,3% uczniów ze starszej grupy. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 21,6% uczniów z grupy młodszej i 37,0% ze starszej.

Napoje alkoholowe w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem piło 74,2% uczniów z młodszej grupy i 87,8% uczniów starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle powszechne, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 45,1% piętnasto-szesnastolatków i 69,0% siedemnasto-osiemnastolatków. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem chociaż

raz upiło się 15,4% uczniów z młodszej kohorty i 28,8% ze starszej kohorty. W czasie całego życia ani razu nie upiło się 51,5% uczniów młodszych i 28,8% uczniów starszych.

Zarówno palenie tytoniu jak picie napojów alkoholowych jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Wyniki badania wskazują na znacznie wyższy poziom rozpowszechnienia używania substancji legalnych, niż nielegalnych.

Zwraca uwagę wysoki odsetek uczniów, którzy kiedykolwiek używali leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza (15,1% z młodszej kohorty i 19,0% ze starszej kohorty) Sięganie po te leki jest bardziej rozpowszechnione wśród dziewcząt niż wśród chłopców.

Wśród substancji nielegalnych relatywnie najwyższym rozpowszechnieniem cechują się konopie indyjskie. Chociaż raz w ciągu całego życia używało ich 14,2% młodszych uczniów i 31,5% starszych uczniów. Na drugim miejscu wśród substancji nielegalnych znajduje się amfetamina (3,6% uczniów młodszych i 12,4% uczniów starszych).

Okazjonalne używanie substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W klasach trzecich gimnazjów używa tego środka ponad 10,0% uczniów, w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – 22,6%. Kolejne miejsca zajmują amfetamina i extasy.

W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 4,3% uczniów klas trzecich gimnazjów i 10,5% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych używało marihuany lub haszyszu. Zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Uwagę zwraca wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych przejawiający się w ocenach respondentów. Na tym tle dostępność substancji nielegalnych jest oceniana znacznie niżej.

Poziom akceptacji dla używania poszczególnych substancji jest znacznie zróżnicowany. Sporadyczne picie jest powszechnie akceptowane natomiast używanie substancji nielegalnych spotyka się generalnie z większym potępieniem niż picie alkoholu czy palenie tytoniu. Należy odnotować, że marihuana i haszysz są przez młodzież traktowane bardziej liberalnie niż inne substancje nielegalne.

Porównanie wyników badania z 2005 r. z wynikami badań wcześniejszych, tj. z 2003 r., 1999 r. i 1995 r. napotyka bariery porównywalności będące wynikiem innego terminu realizacji badania. Pamiętając o tym zastrzeżeniu wskazać trzeba na załamanie się

trendu wzrostowego używania substancji psychoaktywnych przez młodzież. Spadek wskaźników dotyczy zarówno większości substancji legalnych (alkohol, tytoń), jak i nielegalnych. Jest on większy w przypadku gimnazjalistów niż uczniów szkół ponadgimnazjalnych, szczególnie gdy w grę wchodzi substancje nielegalne.

Kontynuację trendu wzrostowego rozpowszechnienia używania obserwujemy jedynie w przypadku ekstazy i to tylko u uczniów ze starszej grupy.

Wedle ocen respondentów w 2005 r. w stosunku do 2003 r. zmniejszeniu uległa także dostępność napojów alkoholowych oraz większości substancji nielegalnych. Wzrost dostępności obserwujemy jedynie w przypadku leków uspokajających i nasennych.

Na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego diagnoza problemu narkomanii była prowadzona wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, gimnazjalnych i podstawowych oraz osób korzystających z pomocy Poradni Leczenia Uzależnień, Oddziału Psychiatrycznego w Szpitalu Rejonowym, Punktu Konsultacyjnego przy Stowarzyszeniu Pomocy „Arka Noego”, Punktu Konsultacyjnego przy Kole Tomaszowskim Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta.

W Poradni Leczenia Uzależnień w 2006 roku przyjęto ogółem 9 pacjentów z uzależnieniem tzw. krzyżowym, tzn. uzależnionych od alkoholu i narkotyków, w tym 4 pacjentów pierwszorazowych (definiowanych jako osoby, które w danym roku po raz pierwszy w życiu podjęły leczenie w placówce stacjonarnej). Do końca listopada 2007 skorzystało z poradni 14 osób, w tym 4 pacjentów pierwszorazowych.

W 2006 roku na Oddziale Psychiatrycznym Szpitala Rejonowego przebywało 12 pacjentów uzależnionych od środków psychoaktywnych, w tym 6 pacjentów pierwszorazowych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej nie dysponuje danymi na temat osób używających narkotyków. W statystykach MOPS problem narkomanii nie jest wykazywany ze względu na to, iż osoby używające środków psychoaktywnych to w szczególności młodzież, a nie osoby bezpośrednio korzystające z pomocy.

W 2005 roku w ramach współpracy w Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ przeprowadzono badanie w siedmiu szkołach podstawowych i siedmiu gimnazjach funkcjonujących na terenie Tomaszowa Mazowieckiego. Badaniami objęto 270 uczniów z klas VI szkół podstawowych, 1080 uczniów klas gimnazjalnych.

Uzyskane dane wskazują, że 24,4 % uczniów szkół podstawowych i 34,5 % uczniów gimnazjów zażyło chociaż raz w życiu narkotyki lub inne tego typu środki. Odsetek nieletnich sięgających po środki uzależniające wzrasta z wiekiem.

W okresie od stycznia do czerwca 2007 roku z Punktu Konsultacyjnego działającego przy Towarzystwie Pomocy im. Św. Brata Alberta korzystało średnio 5 osób tygodniowo, w ciągu jednego dyżuru średnio 2 osoby.

W tym samym okresie Stowarzyszenie Pomocy „Arka Noego”, przy okazji prowadzonych działań profilaktycznych, przeprowadziło ankiety wśród 1029 osób w wieku gimnazjalnym.

W gimnazjach:

- 78 uczniów sięgnęło po narkotyki, tj. 7,6%
- raz w miesiącu używało środków psychoaktywnych 36 osób , tj. 46,2 %
- raz w tygodniu 9 osób , tj. 11,5 %
- dwa razy w tygodniu 10 osób , tj. 12,8 %
- częściej niż dwa razy w tygodniu, 5 osób, tj. 6,4 %
- alkohol spożywało 65,8 % uczniów.

W domach 10,7 % uczniów, niezależnie od typu szkoły, dochodziło do przemocy domowej.

W okresie od stycznia do czerwca 2007 roku z pomocy Punktu Konsultacyjnego prowadzonego przez Stowarzyszenie „Arka Noego” skorzystało 279 osób. Udzielono 184 porad telefonicznych. Wśród osób którym udzielono porad 230 używało narkotyków. Zestawienie ilości osób według podstawowego rodzaju używanego narkotyku:

- leki uspokajające/nasenne – 1
- przetwory konopii – 112
- wziewne – 2
- amfetamina – 97
- LSD - 5
- „Brown sugar” – 13

III. CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Styczeń 2008 - grudzień 2008

IV. CELE PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Cel główny:

Ograniczenie używania narkotyków i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Cele szczegółowe:

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Podjęmowane zadania:

1.1 Wykłady, pogadanki w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii prowadzone na terenie szkół.

Wskaźnik: Odsetek klas objętych zrealizowanymi zajęciami.

1.2 Zakup i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych.

Wskaźnik: Ilość rozdysponowanych materiałów informacyjnych.

1.3 Zajęcia edukacyjne prowadzone dla dzieci i młodzieży szkolnej.

Wskaźnik: Odsetek klas objętych realizowanymi zajęciami.

1.4 Szkolenia dla grup zawodowych realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii (nauczyciele, pedagodzy, lekarze, pielęgniarki, policja, straż miejska, pracownicy socjalni, kuratorzy).

Wskaźnik: Odsetek nauczycieli, pedagogów, lekarzy, pielęgniarek, policjantów, strażników miejskich, pracowników socjalnych, kuratorów objętych szkoleniami.

1.5 Prowadzenie edukacji rodziców w obszarze zagrożeń związanych z narkomanią.

Wskaźnik: Odsetek rodziców dzieci uczęszczających do szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich.

1.6 Prowadzenie pierwszorzędowej (Adresowanej do grupy niskiego ryzyka. Są to działania kierowane do ludzi zdrowych, wspomagające prawidłowe procesy rozwoju fizycznego i psychicznego, mają na celu promocję zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji, a przez to zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych.) i drugorzędowej profilaktyki narkomanii (Adresowanej do grupy podwyższonego ryzyka, do osób przejawiających pierwsze objawy choroby. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, tworzenie warunków, które umożliwią wycofanie się z zachowań ryzykownych.).

Wskaźnik: Ilość przeprowadzonych zajęć profilaktycznych.

2. Stworzenie systemu współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pomocowymi z terenu miasta.

Podjęmowane zadania:

- 2.1. Systematyczne spotkania przedstawicieli placówek zajmujących się pracą z dziećmi i młodzieżą w celu aktualizacji ofert oraz planowania i realizacji projektów profilaktycznych na terenie miasta.

Wskaźnik: Zaktualizowana oferta raz na kwartał.

3. Redukowanie problemów osób eksperymentujących z narkotykami i ich rodzin.

Podjęmowane zadania:

- 3.1 Udzielanie wsparcia w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Narkomanii.

Wskaźnik: Liczba udzielonych informacji i konsultacji.

- 3.2 Umożliwienie bezpłatnego dostępu do testów na narkotyki.

Wskaźnik: Ilość zakupionych testów oraz opracowanie zasad bezpłatnej dostępności do testów.

4. Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia leczenia.

Podjęmowane zadania:

- 4.1 Indywidualne konsultacje motywujące w ramach Punktu Konsultacyjnego.

Wskaźnik: Liczba osób konsultowanych.

- 4.2. Prowadzenie telefonu zaufania.

Wskaźnik: Liczba udzielonych konsultacji telefonicznych.

5. Reintegracja społeczna osób uzależnionych.

Podjęmowane zadania: Objęcie wsparciem socjalnym, opieką terapeutyczną osób po odbytych leczeniu.

Wskaźnik: Liczba osób, którym zostało udzielone wsparcie.

V. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU,
MONITOROWANIE PRZEBIEGU, OCENA WYNIKÓW.

Raport z wykonania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz efektów jego realizacji, zostanie przedłożony Radzie Miejskiej, w terminie do dnia 31 marca roku 2009.

Gmina sporządza, na podstawie opracowanej przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii ankiety, informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, wynikających z Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Tomaszów Mazowiecki i przesyła ją do Biura, w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

Przewodniczący Rady Miejskiej
Tomaszowa Maz.

Zenon Adam Łaski

NACZELNIK WYDZIAŁU
Polityki Społecznej
W. Rybak
mgr Wanda Rybak